

СИЛАБУС

курсу «БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма «Фінанси, митна та податкова справа»

Факультет/ кафедра, за якою закріплена дисципліна		Факультет управління фінансами та бізнесу/ кафедра фінансового менеджменту	
Ступінь вищої освіти		Бакалавр	
Статус дисципліни		Навчальна дисципліна нормативного компонента фахового переліку	
Семестр		Перший	
Форма навчання		Денна	
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин		4кредити/120 годин	
Викладачі дисципліни		Західна Оксана Романівна <i>к.е.н., доцент кафедри фінансового менеджменту</i>	
Контактна інформація про викладача		Профайл викладача курсу: https://financial.lnu.edu.ua/employee/zahidna-oksana-romanivna Електронна пошта: oksana.zakhidna@lnu.edu.ua Телефон: (032) 245-06-56	
Консультації з питань вивчення дисципліни		Середа: 14.00-15.00 год. (вул. Медової Печери, 53, ауд. 114)	
Мова викладання		Українська	
Сторінка курсу			

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Коротка анотація дисципліни	<p>Рівень економічного розвитку, матеріальний добробут громадян, безпека населення і країни перебувають у повній залежності від фінансових можливостей держави, корті визначаються величиною її бюджету. Незалежно від суб'єктивної волі держава змушена так організувати розподільчі відносини, щоб своєчасно і в повному обсязі мобілізувати необхідний обсяг фінансових ресурсів до бюджету та спрямувати їх на виконання функцій, передбачених Конституцією України. Через бюджет держава акумулює кошти для фінансування економіки, соціального розвитку, активізує заходи щодо надходження коштів та їх економії.</p> <p>Навчальна дисципліна «Бюджетна система» є нормативною для підготовки бакалаврів галузі знань «Управління та адміністрування» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування», має теоретично-прикладний характер: у теоретичному плані вона покликана поглибити знання стосовно організації і функціонування бюджетної системи в державі; у прикладному – сформувати навички проведення операцій у межах бюджетного процесу.</p>
Мета дисципліни	<p>Предметом дисципліни «Бюджетна система» є система фінансово-економічних відносин, що виникають в процесі формування бюджету та здійснення видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави.</p> <p>Метою вивчення дисципліни « Бюджетна система » є формування</p>

	<p>базових знань сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство та набуття навичок практичного застосування отриманих знань студентами у майбутній професії.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни «Бюджетна система» полягають у:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вивченні історичних процесів зародження, становлення та розвитку бюджетних відносин в Україні та окремих зарубіжних держав; – засвоєнні теоретичних основ формування і використання бюджету держави; – розуміння засад бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи держави; – формуванні теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків; – оволодінні методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави; – формуванні знань з питань державного кредиту та управління державним боргом.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21 2. Податковий кодекс України від від 02.12.2010 № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 3. Бюджетна система : навч. посіб. / І. Л. Шевчук, В. О. Черепанова, Т. О. Ставерська. – Друге вид., переробл. і допов. – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с. 4. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». – К., 2017. – 184 с. 5. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] — К.: КНЕУ, 2015. — 454 [2] с. 6. Дема Д.І., Фещенко Н.М., Шубенко І.А. Бюджетна система: навч посібник / Д.І. Дема, Н.М. Фещенко, І.А. Шубенко; за заг. ред. Д.І. Деми. – Житомир: Житомирський національний агроєкологічний університет, 2014. – 500 с. 7. Бюджетна система в таблицях і схемах : Навчальний посібник / [Ситник Н.С., Західна О.Р., Стасишин А.В., Шушкова Ю.В]. – Львів : Видавництво: Априорі, 2017. – 180 с. 8. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с 9. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: Видавництво Бартенева, 2014. – 392 с. 10. Бюджетна система : навч. посіб. / Н. І. Климаш, К. В. Багацька, Н. І. Дем'яненко та ін. ; за заг. ред. Т. А. Говорушко. – Львів : «Магнолія 2006», 2014. – 296 с.
<p>Обсяг курсу</p>	<p>Аудиторні години: 64з них: лекції 32 годин практичні заняття 32 годин самостійна робота 56 годин</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <ol style="list-style-type: none"> а) знати <ul style="list-style-type: none"> – основи побудови бюджетної системи України та окремих зарубіжних країн;

	<ul style="list-style-type: none"> – законодавчі та інструктивні матеріали бюджетного напрямку; – форми і методи планування в бюджетних установах; – етапи бюджетного процесу; – організацію функціонування органів управління бюджетною системою. <p>б) <u>уміти</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – виконувати необхідні розрахунки бюджетних доходів і витрат на всіх рівнях бюджетної системи; – складати проекти кошторисів бюджетних установ; – складати пояснювальну записку до звіту про виконання відповідного бюджету; - знаходити резерви додаткових надходжень і економії витрат відповідного бюджету.
Ключові слова	Бюджет, державний бюджет, місцеві бюджети, зведений бюджет, доходи бюджету, видатки бюджету, бюджетний процес, бюджетний дефіцит, бюджетний профіцит, дефіцит бюджету, міжбюджетні трансферти, субвенція, дотація.
Формат курсу	Очний Проведення лекцій, семінарських та практичних занять, консультацій.
Теми	<p>Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави</p> <p>Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави</p> <p>Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи</p> <p>Тема 4. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання</p> <p>Тема 5. Бюджетний процес та його учасники</p> <p>Тема 6. Система доходів бюджету</p> <p>Тема 7. Система видатків бюджету</p> <p>Тема 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні</p> <p>Тема 9. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку</p> <p>Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління</p> <p>Тема 11. Видатки бюджету на соціальну сферу</p> <p>Тема 12. Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу</p>
Підсумковий контроль, форма	Поточний контроль/ екзамен.
Пререквізити	"Мікроекономіка", "Макроекономіка", "Фінанси", "Гроші і кредит", "Податкова система, "Бюджетний менеджмент", "Податковий менеджмент"
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Навчальна дискусія, лекції-візуалізації, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозковий штурм, імітаційна ділова гра, захист кейсів
Необхідне обладнання	Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання	<p>Оцінювання проводиться за <u>100-бальною шкалою</u>.</p> <p>Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні (семінарські)/самостійні/модулі 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – 50 балів. • екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість– 50 балів <p>Підсумкова максимальна кількість– 100 балів.</p> <p>Політика щодо дедлайнів та перескладання:роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчуоцінку – 20% від визначених балів за даний вид роботи. Студенти виконують декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин</p>

	<p>(наприклад, довідка про стан здоров'я).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Політика щодо відвідування: Відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять курсу) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Уся література, яка викладачем надається виключно в освітніх цілях є без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Державний бюджет як економічна категорія. Роль і місце бюджету в перерозподільних відносинах у суспільстві. 2. Державний бюджет як основний фінансовий план. Роль і місце бюджету в системі фінансових планів. 3. Склад і структура доходів і видатків бюджету, фактори, що впливають на них. 4. Поняття поточного бюджету і бюджету розвитку місцевих бюджетів. 5. Бюджетний процес та його учасники. Стадії бюджетного процесу. 6. Бюджетне планування: завдання, принципи і методи. 7. Стан бюджету: рівновага доходів і видатків; бюджетний надлишок; бюджетний дефіцит. Фактори, що впливають на стан бюджету. 8. Бюджетний дефіцит: визначення, причини виникнення, джерела фінансування, наслідки. 9. Роль і місце бюджету в фінансово – кредитному механізмі. 10. Бюджет в системі фінансового забезпечення потреб соціально-економічного розвитку. 11. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи; структура бюджетної системи України. 12. Принципи бюджетної системи України. 13. Поняття міжбюджетних відносин; мета регулювання міжбюджетних відносин. 14. Критерії розмежування доходів і видатків між бюджетами. 15. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України. 16. Видатки, що здійснюються з місцевих бюджетів. 17. Передача видатків на виконання власних і делегованих повноважень. 18. Власні та закріплені доходи місцевих бюджетів. 19. Види міжбюджетних трансфертів 20. Бюджетна класифікація. Значення бюджетної класифікації для прогнозування доходів і видатків та їх виконання. Структура бюджетної класифікації. 21. Класифікація доходів бюджету. 22. Класифікація видатків та кредитування бюджету. Поняття функціональної, відомчої і економічної класифікації видатків бюджету. 23. Класифікація фінансування бюджету.

	<p>24. Класифікація боргу.</p> <p>25. Методи формування доходів бюджету.</p> <p>26. Джерела формування доходів бюджету.</p> <p>27. Загальна характеристика податкової системи України, її відмінності від розвинених країн.</p> <p>28. Неподаткові доходи бюджету.</p> <p>29. Форми і методи бюджетного фінансування.</p> <p>30. Кошторис бюджетної установи, його форма і зміст.</p> <p>31. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки.. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.</p> <p>32. Бюджетні інвестиції, їх види.</p> <p>33. Видатки бюджету на науку.</p> <p>34. Форми і види соціального захисту населення.</p> <p>35. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення.</p> <p>36. Види разової фінансової допомоги громадянам.</p> <p>37. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура.</p> <p>38. Оперативно-сітьові показники діяльності шкіл, порядок їх визначення.</p> <p>39. Система заробітної плати вчителів. Порядок нарахування заробітної плати вчителям. Складання тарифікаційного списку школи.</p> <p>40. Планування фонду заробітної плати по кошторису загальноосвітньої школи.</p> <p>41. Особливості кошторисного фінансування шкіл-інтернатів.</p> <p>42. Фінансування дитячих дошкільних закладів.</p> <p>43. Бюджетне фінансування вищої освіти.</p> <p>44. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура.</p> <p>45. Система заробітної плати медичних працівників, порядок планування фонду заробітної плати в установах охорони здоров'я.</p> <p>46. Бюджетне фінансування закладів культури. Фінансування преси, радіо, телебачення.</p> <p>47. Фінансування розвитку фізичної культури і спорту. Роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.</p> <p>48. Видатки бюджету на оборону країни; порядок їх фінансування і планування.</p> <p>49. Видатки бюджету на управління, їх склад.</p> <p>50. Державний борг, його структура.</p> <p>51. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.</p> <p>52. Управління державним боргом.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Опитування проводиться на семінарських та практичних заняттях у вигляді (есе, вирішення кейсу), тестові завдання, доповіді та презентації.</p>

СТРУКТУРА КУРСУ

Тиж-день	Тема	Форма заняття/ години	Результати навчання	Завдання
1	2	3	4	5
1/1	Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави	Лекція/ семинар 2 год./2 год.	Знати сутність бюджету як об'єктивної економічної категорії Вміти охарактеризувати бюджет як економічне явище, пояснити взаємозв'язок розподілу та перерозподілу національного доходу з формуванням бюджету Аналізувати проблеми при формуванні ефективної бюджетної політики.	Тестові завдання. Виконання самостійної роботи. Розв'язок задач. Есе. Кейси. Доповіді та презентації
2/2	Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	Лекція/ семинар 2 год./2 год	Знати характерні риси бюджету як основного фінансового плану держави. Вміти визначати доходи загального та спеціального фонду державного бюджету, бюджетний дефіцит (профіцит). Аналізувати динаміку обсягів та структуру доходів бюджету, динаміку, склад та структуру видатків бюджету	
3/3	Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи	Лекція/ семинар 2 год./2 год	Знати ланки бюджетної системи України та взаємозв'язок між ними. Вміти розмежовувати доходи та видатками між різними ланками бюджетної системи. Аналізувати нормативно-правову базу функціонування бюджетної системи України.	
4/4	Тема 4. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	Лекція/ практична 2 год./2 год	Знати сутність основних концепцій організації міжбюджетних відносин. Субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації Вміти визначати міжбюджетні трансферти. Аналізувати основні види бюджетних трансфертів.	
5/5	Тема 5. Бюджетний процес та його учасники.	Лекція/ практична 2 год./2 год	Знати сутність та стадії бюджетного процесу. Вміти складати бюджетний календар та пояснити, що таке бюджетний регламент. Охарактеризувати стадії бюджетного процесу.	
6/6	Тема 6. Система доходів бюджету	Лекція/ семинар/ практична 2 год./1 год/1 год	Знати класифікацію бюджетних доходів за різними критеріями. Розділи бюджетної класифікації доходів бюджету. Вміти класифікувати бюджетні доходи за різними критеріями Аналізувати склад і джерела доходів Державного бюджету згідно з Бюджетним кодексом. Доходи загального та спеціального фондів. Доходи місцевих бюджетів. Поточний бюджет та бюджет розвитку.	
7/7	Тема 7. Система видатків бюджету	Лекція/ семинар 2 год./1 год./1 год.	Знати роль видатків бюджету в соціально-економічному розвитку суспільстві. Вміти класифікувати видатки бюджету держави. Аналізувати склад і структура видатків державного бюджету України. Видатки місцевих бюджетів. Окремі напрямки видатків місцевих бюджетів та їх специфічність.	
8,9/9	Тема 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	Лекція/ семинар 4 год./2 год	Знати Складові системи бюджетного фінансування (принципи, форми, методи). Порядок складання, розгляду, затвердження кошторису бюджетної установи. Вміти складати кошторис бюджетної установи. Аналізувати поточні та капітальні видатки по	

			кошторису бюджетної установи.	
10-15/10-15	Тема 11. Видатки бюджету на соціальну сферу	Лекція/ практична 12 год./12 год	<p>Знати склад видатків бюджету на соціальний захист населення та соціальну сферу. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організацію. Систему заробітної плати працівників соціальної сфери.</p> <p>Вміти складання і перевіряти кошторис загальноосвітніх шкіл; планувати фонду заробітної плати працівників бюджетної сфери. Скласти й перевіряти кошторис лікарні. Розрахувати частки видатків на освіту, на охорону здоров'я, на культуру та мистецтво в загальній сумі видатків Державного бюджету.</p> <p>Аналізувати кошторис установ соціальної сфери.</p>	
16/16	Тема 11. Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу	Лекція/ семинар 2 год./2 год	<p>Знати економічну сутність державного боргу. Форми державного кредиту, їх призначення.</p> <p>Вміти класифікувати державний борг, розраховувати загальну суму заборгованості держави.</p> <p>Аналізувати показники оцінювання державного боргу, показники ефективності управління державним боргом.</p>	